

Sygnatura akt VIII GC 515/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski

Protokolant: Starszy Sekretarz Sądowy Emilia Marchewka

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko (...) Z. w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej (...) Z. w S. na rzecz powoda P. S. kwotę 118.573,89 (sto osiemnaście tysięcy pięćset siedemdziesiąt trzy 90/100) złotych z ustawowymi odsetkami od kwot: 46.600,00 złotych od dnia 18 września 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku; 71.973,89 złotych od dnia 2 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanej (...) Z. w S. na rzecz powoda P. S. kwotę 9.546,00 (dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści sześć) złotych tytułem kosztów procesu;

IV. orzeka, że odpowiedzialność pozwanej (...) Z. w S. w zakresie punktów I. i III. jest solidarna z odpowiedzialnością (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., wynikającą z wyroku zaocznego z dnia 7 czerwca 2016 roku.

Sygnatura akt: VIII GC 515/15

UZASADNIENIE

Pozwem o zapłatę w postępowaniu nakazowym wniesionym 20 października 2015 roku P. S. wniósł o zasądzenie od (...) spółki z o.o. w S. kwoty 118.573,89 złotych tytułem należności za wykonane usługi remontowo budowlane w budynku (...) zamku w S. oraz w Galerii (...) z materiałów własnych wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 46.600,00 złotych od dnia 17 sierpnia 2015 roku do dnia zapłaty oraz dla kwoty 71.973,89 złotych od dnia 2 października 2015 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

W uzasadnieniu powód powołał się na umowę z pozwaną z dnia 29 sierpnia 2014 roku oraz fakturę VAT nr (...) z 17 września 2015 roku oraz (...) z dnia 6 sierpnia 2015 roku, określające należności za wykonane usługi.

Pismem z 10 listopada 2015 roku (data nadania), jeszcze przed jakąkolwiek czynnością sądową, powód zmodyfikował wniesiony pozew w postępowaniu nakazowym w ten sposób, że jako stroną pozwaną wskazał również Operę na Z. w S., wnosząc o zasądzenie od niej, solidarnie z dotychczasowym pozwanym, kwoty dochodzonej pozwem, wskazując na wykonane usługi remontowo-budowlane w budynku (...) Z. w S. oraz w Galerii (...) z materiałów własnych.

Odpowiedzialność solidarną pozwanych powód wywodził z art. 647⁽¹⁾ k.c. Podniósł, że był podwykonawcą (...) spółką z o.o. z siedzibą w S., a pozwana (...) Z. nie zgłosiła sprzeciwu na piśmie ani zastrzeżeń wobec powoda, jako podwykonawcy, co oznaczało, że inwestor wyraził zgodę. Wskazał na bezpośrednie uzgodnienia pomiędzy nim a przedstawicielami (...) Z. odnośnie materiałów użytych do wykonania prac.

Tutejszy Sąd zarządzeniem z dnia 18 listopada 2015 roku stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i skierował sprawę do postępowania zwykłego.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) Z. w S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania. Podniosła, że nie doszło do zgłoszenia powoda jako podwykonawcy (...) spółką z o.o. z siedzibą w S., która dokonała zgłoszenia powoda jako podwykonawcy przed dniem pisma z 18 sierpnia 2015 roku. Na to pismo pozwana (...) Z. odpowiedziała pismem z 26 sierpnia 2015 roku, w którym wniosła sprzeciw i nie wraziła zgody na podwykonawstwo powoda. Podnosząc zarzut braku legitymacji biernej pozwana podkreśliła brak wiedzy co do treści umowy podwykonawczej, która była przy tym umową o dzieło, a nie umową o roboty budowlane.

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. nie wniosła odpowiedzi na pozew, nie stawiała się też na rozprawę. W związku z powyższym wyrokiem zaocznym częściowym z dnia 7 czerwca 2016 roku tutejszy Sąd zasądził od tej pozwanej (...) spółki z o.o. z siedzibą w S. na rzecz powoda kwotę 118573,89 złotych z ustawowymi odsetkami od kwoty 46600,00 złotych od dnia 18 września 2015 roku, 71973,89 złotych od dnia 2 października 2015 roku, oddalił powództwo w pozostałej części, zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.546,00 zł tytułem kosztów procesu.

Stan faktyczny i wskazanie dowodów.

Umową zawartą 12 maja 2011 roku z (...) Z. w S., (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. (dalej jako: „spółka (...)\") zobowiązała się do wykonania robót w ramach projektu „Przebudowa (...) Z. w S. – roboty budowlano-montażowe i elektroakustyka, a strony uzgodniły rozpoczęcie robót budowlanych na dzień 30 maja 2011 roku, a ich zakończenie na dzień 30 maja 2013 roku.

W § 4 ust. 2 umowy strony te uzgodniły, że spółka (...) zobowiązana jest do przedłożenia zamawiającemu pisemnej informacji o powierzeniu prac podwykonawcom, zanim podwykonawca przystąpi do prac.

Umowa ta była ośmiokrotnie aneksowana, a strony zmieniały zarówno termin wykonania kolejnych prac, jak i zakres wykonywanych prac.

Dowody: - umowa z dnia 12.05.2011 (k. 77-81)

- aneksy nr (...) do umowy z dnia 12.05.2011 (k. 82-100, 102-103).

W umowie z dnia 29 sierpnia 2014 roku, zawartej ze spółką (...), powód, po akceptacji jego oferty z dnia 4 sierpnia 2014 roku, jako wykonawca, zobowiązał się do wykonania podłogi przemysłowej drewnianej z D. Czarnej wraz z ułożeniem i olejowaniem, w ramach wymienionej wyżej inwestycji. Strony uzgodniły termin końcowy oddania prac na 25 września 2015 roku. Uzgodniona cena za wykonanie robót wraz z dostarczonym przez powoda materiałem wyniosła 309.847,30 złotych brutto.

Dowody: - oferta powoda z 04.08.2014 (k. 13)

- umowa z dnia 29.8.2014 (k. 38-40v).

W trakcie realizacji prac przy przebudowie (...) Z. regularnie odbywały się spotkania, w których uczestniczyli przedstawiciele: inżyniera kontraktu, wykonawcy, inwestora oraz architekci. Na jednym z tych spotkań A. K. przedstawił powoda jako specjalistę, który będzie wykonywał drewniane podłogi. Na podstawie treści rozmów, jakie odbywały się w trakcie narad główny projektant przebudowy T. M. uważał powoda za podwykonawcę w zakresie wykonania drewnianych podłóg.

Przed przystąpieniem do prac powoda, celem uzgodnienia materiału, jaki ma być zastosowany na podłogach (...) Z., odbyło się spotkanie, w którym uczestniczył B. G. jako inżynier kontraktu, A. K. jako kierownik budowy z ramienia spółki (...) oraz powód.

Odbyło się również spotkanie, na którym powód przedstawił próbki materiałów, w którym uczestniczył inżynier kontraktu, a nadto A. G. jako pracownik (...) Z. na stanowisku głównego specjalisty w zakresie aranżacji wnętrz, A. K. oraz projektant.

W trakcie budowy wielokrotnie odbywały się spotkania koordynacyjne celem uzgodnienia szczegółów wykonania danej pracy. W spotkaniach tych uczestniczyli m.in. B. G. (inżynier kontraktu) i A. K. (kierownik budowy spółki (...)), jak również R. K. (pełnomocnik (...) Z. ds. przebudowy), a w ich trakcie przychodzili również podwykonawcy, w tym powód, celem dokonania uzgodnień co do wykonywanych prac.

Dowód: - zeznania świadka B. G. (k. 222-223v) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 26.07.2016 (k. 224)

- zeznania świadka R. K. (k. 231-233) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- zeznania A. G. (k. 233-235) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- zeznania świadka T. M. (k. 235-236) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- zeznania świadka A. K. (k. 236-237) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- zeznania powoda (k. 237-238) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242).

Latem 2015 roku odbyło się spotkanie, w którym uczestniczył powód, R. K. (pełnomocnik pozwanej ds. inwestycji), J. J. (dyrektor pozwanej), prezes spółki I. J. S., A. K.. Spotkanie to, zainicjowane przez J. S., dotyczyło terminów wykonania prac w sali głównej i na widowni, a jego celem było uzgodnienie z powodem wykonywania dalszych prac wobec zamiaru przejścia wykonawstwa generalnego od spółki (...) przez firmę (...).

Dowód: - zeznania świadka A. K. (k. 236-237) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- zeznania powoda (k. 237-238) wraz z zapisem audio-video rozprawy z

04.10.2016 (k. 242)

- zeznania przesłuchanego w charakterze pozwanego J. J. (k. 239-240) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242).

W trakcie wykonywania podłogi na widowni Powód przesłał A. K. w dniu 5 sierpnia 2014 roku e-maila wraz z załącznikiem zawierającym rysunek stopnia, do zaakceptowania. Następnie, dzień później, wiadomość ta została przesłana przez A. K. na adresy poczty elektronicznej głównego projektanta, inżyniera kontraktu, oraz adresy pracowników (...) Z., w tym R. K., wraz z prośbą o uwagi i sugestie. A. K. poinformował adresatów, że w razie wątpliwości może „zorganizować ponowne spotkanie z Panem S. – wykonawcą podłóg drewnianych”.

Dowód: - korespondencja elektroniczna z 05.08.2014 oraz 06.08.2014 (k. 248, 260).

Inżynier Kontraktu B. G. oraz R. K. – pełnomocnik dyrektora pozwanej do spraw tej inwestycji – spotykali powoda przy wykonywaniu drewnianych podłóg w budynku (...) Z.. Powód dostarczył materiał, z którego następnie wykonał drewnianą podłogę w pomieszczeniach (...) Z. w S..

Następnie dokonano odbioru technicznego posadzek drewnianych (parkietu przemysłowego) w pomieszczeniach (...) Z. – S. Kameralnej, Galerii (...) oraz Widowni z Balkonem. Odbiór ten przeprowadziła komisja w składzie: Z. S. jako inspektor nadzoru Komplet (...), A. G. jako przedstawiciel (...) Z., A. K. jako kierownik budowy, przy udziale powoda, który w protokole odbioru został wskazany jako wykonawca.

Komisja nie wniosła zastrzeżeń co do wykonania posadzki w Galerii (...), stwierdzając konieczność wykonania listew przypodłogowych. W odniesieniu do S. Kameralnej dokonano częściowego oglądu posadzki, nie wnosząc zastrzeżeń oraz dokonano odbioru posadzki w oparciu o dokument przekazania pomieszczenia „ firmie (...) z dnia 25.08.2015 (...)”. Równocześnie stwierdzono konieczność wykonania listew przypodłogowych. Na podłodze widowni z balkonem komisja stwierdziła, że w wyniku prac budowlanych posadzka jest zabrudzona i występują drobne uszkodzenia, a na podstawie notatki z przeglądu z 06.07.2015r. wraz z dokumentacją fotograficzną odebrano posadzkę z zastrzeżeniem, że po zakończeniu wszystkich prac wykonywanych przez firmę (...) posadzka będzie wymagała doczyszczczenia i napraw uszkodzeń.

Dowód: - zeznania świadka B. G. (k. 222-223v) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 26.07.2016 (k. 224)

- zeznania świadka R. K. (k. 231-233) wraz z zapisem audio-video rozprawy z 04.10.2016 (k. 242)

- notatka z przeglądu podłogi drewnianej na widowni (...) Z. w S. z 06.07.2015 (k. 16)

- protokół odbioru technicznego posadzek drewnianych (k. 17-18)

- pismo z 25.08.2015 dotyczące przekazania firmie (...) pomieszczenia

Sali Kameralnej na II p skrzydła wschodniego (...) na magazyn (k. 20).

Spółka (...) nie zgłosiła powoda jako podwykonawcy przed rozpoczęciem prac przy układaniu podłogi. Jako wykonawca otrzymała wynagrodzenie za wykonane przez powoda prace przed jego zgłoszeniem pozwanej jako podwykonawcy.

W dniu 18 sierpnia 2015 roku do (...) Z. w S. wpłynęło pismo spółki (...), w którym przedstawiono umowę z powodem na wykonanie podłogi przemysłowej drewnianej z D. Czarnego wraz z ułożeniem, celem akceptacji. W odpowiedzi na to pismo pozwana (...) Z., pismem z dnia 26 sierpnia 2015 roku, zgłosiła sprzeciw do przedstawionej umowy i nie wyraziła zgody na realizację przedmiotu zamówienia za pomocą tego podwykonawcy.

Dowody: - pismo (...) spółki z o.o. do pozwanej z 18.08.2015 (k. 71)

- pismo pozwanej do (...) spółki z o.o. w S. z 26.08.2015 (k. 74)

- zeznania B. G. (k. 222-223v) wraz z zapisem audio-video

rozprawy z 26.07.2015 (k. 224).

Powód wystawił spółce (...), tytułem usługi remontowo-budowlanej w budynku (...) Z. w S., polegającej na montażu podłogi drewnianej z materiałów własnych wykonawcy, fakturę VAT nr (...) z dnia 6 sierpnia 2015 roku na kwotę 46.600,00 zł, z terminem płatności 16 sierpnia 2015 roku, a następnie, tytułem usługi remontowo-budowlanej polegającej na cyklinowaniu podłogi drewnianej w Galerii (...) oraz S. Kameralnej z materiałów własnych wykonawcy, fakturę VAT nr (...) z 17 września 2015 roku na kwotę 71973,89 złotych. Powód wskazał termin płatności na dzień 1 października 2015 roku. Spółka (...) tych kwot nie zapłaciła.

Niesporne.

W dniu 6 października 2015 roku powód skierował do spółki (...) ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 118.573,89 złotych tytułem należności za wykonane usługi remontowo-budowlane w budynku (...) Z. w S. oraz w Galerii (...). Tożsamej treści wezwanie, z powołaniem się na odpowiedzialność (...) Z. jako inwestora w świetle art. 647¹ § 2 k.c. powód skierował do pozwanej (...) Z. pismem z 3 listopada 2015 roku.

Pozwana (...) Z. odmówiła zapłaty powołując się na niewyrażenie przez nią zgody na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą.

Dowody: - ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty (...) spółki z o.o. z

06.10.2015 (k. 28) wraz z dowodem nadania (k. 29)

- wezwanie do zapłaty pozwanej z 03.11.2015 (k. 43) wraz z dowodem

nadania (k. 44)

- pismo pozwanej do pełnomocnika powoda z 08.12.2015 (k. 75) wraz z

dowodem odbioru (k. 76).

Ocena dowodów.

Przedstawiony wyżej stan faktyczny, zwłaszcza w sprawie treści zawartych umów, wysokości należnego powodowi wynagrodzenia oraz nieuiszczonej dotychczas jego części, został ustalony przede wszystkim w oparciu o dowody pisemne. Liczne okoliczności sprawy nie były przy tym sporne, a więc przede wszystkim treść umów pomiędzy wykonawcą – spółką (...) spółką a pozwaną (...) Z., oraz pomiędzy tą spółką a powodem, a także zakres robót wykonanych przez powoda i wysokość należnego, a dotychczas niezapłaconego powodowi, wynagrodzenia.

Pozwana (...) Z. nie kwestionowała jakości robót wykonanych przez powoda, a w szczególności nie wysunęła odnośnie tej jakości żadnych zarzutów co do obniżenia wynagrodzenia. Nie zaprzeczyła też, że powód nie otrzymał wynagrodzenia od wykonawcy (...) spółki z o.o. w S.. Pozwana kwestionowała jedynie, w zakresie faktów

podanych przez powoda, zgłoszenie podwykonawstwa powoda oraz istnienie po stronie pozwanej wiedzy o tym podwykonawstwie w czasie trwania robót, a tym samym swoją odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 5 k.p.c.

Zważywszy, że niniejszy proces dotyczył roszczenia powoda w stosunku do pozwanej (...) Z., nie jako strony umowy zawartej przez powoda, lecz jako inwestora, kwestia, czy pozwanej zgłoszono powoda jako podwykonawcę, bądź był pozwanej z innych względów wiadomy fakt podwykonawstwa powoda oraz zakresu jego robót, a jeżeli tak to w jakich nastąpiło to okolicznościach, była zagadnieniem podstawowym. Będzie o tym mowa niżej.

Idąc dalej, istotne było to, czy pozwana, o ile uzyskała informację o podwykonawstwie powoda i jego zakresie, zanim spółka (...) zgłosiła to podwykonawstwo pismem z dnia 18 sierpnia 2015 roku, w jakikolwiek sposób na to zareagowała.

W tej sprawie pewne znaczenie miała korespondencja e-mailowa z uczestnictwem kierownika budowy A. K., przedłożona 18 października 2016 roku. Sąd uwzględnił wniosek powoda o dopuszczenie tego dowodu ze względu na jego charakter, nie powodujący zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Korespondencja ta, której prawdziwości pozwana (...) Z. nie zaprzeczyła, została sporządzona 5 i 6 sierpnia 2014 roku, a jej treść wskazuje na to, że A. K. przesłał pismo powoda wraz z informacją o tym, że możliwe jest zorganizowanie ponownego spotkania z powodem jako wykonawcą podłóg drewnianych, na adresy e-mailowe, których nazwy jednoznacznie wskazują na to, że osobami tymi były m.in. B. G. i R. K., a więc przedstawiciele pozwanej (...) Z., zajmujący się tą inwestycją, oraz upoważnieni do jej prowadzenia.

Nie przeczą temu zeznania świadków. B. G. (inżynier kontraktu) przyznał, że widywał powoda podczas wykonywania robót, jak również że powód uczestniczył w spotkaniu dotyczącym wyboru materiałów na podłogę. Wprawdzie zeznał, że nie jest w stanie powiedzieć, kiedy powziął wiedzę co do tego, że powód jest podwykonawcą spółki (...), jednak równocześnie przyznał, że zdawał sobie sprawę z ryzyka podwójnego wynagrodzenia mając na uwadze prace powoda, a to w kontekście dokonania wypłaty wynagrodzenia za ten zakres prac spółce (...).

Pełnomocnik dyrektora (...) Z. R. K. również zapamiętał, że powód przychodził na narady koordynacyjne, a nadto potwierdził, że uczestniczył w spotkaniu z udziałem powoda, które dotyczyło kolejnych prac przy układaniu podłogi.

Pomimo emocjonalnego tonu zeznań A. G., byłego specjalisty ds. aranżacji wnętrz w (...) Z. Sąd nie miał podstaw do zakwestionowania wiarygodności zeznań świadka w sprawie samodzielności powoda, jako wykonawcy określonego, zamkniętego zakresu robót, które przy tym zostały przez powoda wykonane całościowo. Świadek ta potwierdziła, co koresponduje z zeznaniami omówionymi wyżej, że były spotkania, na których powód przedstawił próbki materiałów podłóg, jak również że w czasie wykonywania posadzki odbywały się spotkania, w których uczestniczył powód oraz że powód brał udział w uzgadnianiu szczegółów prac dotyczących podłóg drewnianych w trakcie spotkań koordynacyjnych, w których uczestniczyli B. G., Z. S. oraz A. K..

T. M., główny projektant przebudowy Opery, wskazując na swoją pobieżną wiedzę o przedmiocie sporu równocześnie stwierdził, że na podstawie informacji ustnych uzyskanych w trakcie porad wiedział o podwykonawstwie powoda, choć informacja ta nie została wypowiedziana wprost oraz potwierdził, że powód był obecny podczas spotkań, w których świadek brał udział. Za istotne należało wskazanie przez tego świadka, że w spotkaniach uczestniczyli: przedstawiciel inżyniera kontraktu, przedstawiciel wykonawcy, bezpośredni przedstawiciel inwestora oraz architekci.

Zeznania wskazanych powyżej świadków, spośród których B. G. i R. K. zostali zawnioskowani przez pozwaną, a T. M. nie jest związany z żadną ze stron (podobnie jak obecnie A. G.) wskazują na to, że już na początku prac, a wręcz przed przystąpieniem do nich, powód przedstawił przedstawicielom pozwanej – bezpośrednim oraz inżynierowi kontraktu, próbki materiałów, jakie mogą zostać użyte przy wykonaniu podłogi, a następnie odbyło się kilka spotkań, podczas których kwestia ta była ponownie omawiana. Już ten sam fakt potwierdza, że powód od początku występował jako podwykonawca w zakresie wykonania podłogi, nie zaś pracownik spółki (...).

W trakcie realizacji inwestycji powód również przychodził do biura w czasie spotkań koordynacyjnych celem uzyskania różnego rodzaju wyjaśnień. Ponieważ z zeznań świadków jednoznacznie wynika zwyczaj spotykania się przedstawicieli wszystkich stron (inwestora, wykonawcy, inżyniera kontraktu, architektów) oraz realizowana przez podwykonawców

możliwość uzyskania podczas tych spotkań niezbędnych informacji, stąd potwierdzone przez wszystkich świadków dokonywanie uzgodnień przez powoda, należy uznać za widoczny dla wszystkich obecnych objaw tego, że był on podwykonawcą, a nie osobą zatrudnioną w spółce (...). O powyższym przekonują nie tylko zeznania T. M., który z różnych wypowiedzi osób uczestniczących w naradach wnioskował, że powód jest podwykonawcą, ale również to, że w spotkaniach, w których powód brał udział, uczestniczył również A. K., jako przedstawiciel wykonawcy. Dla osób uczestniczących w tych spotkaniach wielokrotnie, na przestrzeni wielu miesięcy, oczywistym musiało być, że powód jest podmiotem odrębnym od reprezentowanego przez A. K. wykonawcy. W przeciwnym razie, ani nie prezentowałby on próbek, ani też nie przychodził na spotkania, w których brał udział A. K. już reprezentujący wykonawcę – spółkę (...).

A. K., poza potwierdzeniem swojego uczestnictwa w spotkaniu, na którym inżynierowi, projektantowi oraz A. G. powód przedstawił próbki, opisał również spotkanie, które odbyło się w czerwcu 2015 roku celem uzgodnienia terminów wykonania prac w sali głównej i na widowni i w którym uczestniczył dyrektor (...) Z. J. J. oraz jego przedstawiciel R. K.. Spotkanie to dotyczyło miało harmonogramu prac. Inicjatywę dyrektora (...) Z. co do spotkania z powodem oraz cel spotkania potwierdził również powód oraz przesłuchany za pozwaną J. J..

Sąd uznał za wiarygodne również zeznania powoda, zwłaszcza w zakresie w jakim wskazał on na to, że był zapraszany celem przedstawienia próbek, a także uczestniczył w niektórych spotkaniach powód, gdzie obecny był również R. K..

W odniesieniu do zeznań przesłuchanego w charakterze strony dyrektora (...) Z. J. J. należy stwierdzić, że potwierdziły one odbycie spotkania z powodem latem 2015 roku, co miało na celu uniknięcie zejścia z budowy powoda. Powyższe oznacza, że już wcześniej było pozwanej wiadomo, że to powód wykonuje prace podłogowe. Z zeznań pozwanego wynikało więc jednoznacznie, że celem tego spotkania było uzgodnienie woli dalszego wykonywania prac przez powoda wobec planu przejęcia wykonawstwa od (...) spółki z o.o. przez C.. Odbycie tego spotkania, w świetle podkreślonych przez pozwanego zabiegów o przejęcie wszystkich podwykonawców, wskazuje jednoznacznie, że w tym czasie pozwana również powoda traktowała jako podwykonawcę.

Niezależnie od powyżej omówionych dowodów, decydujące znaczenie w omawianej kwestii miała potwierdzona za zgodność z oryginałem kopia protokołu odbioru technicznego posadzek drewnianych. Zważywszy, że pozwana (...) Z. w żaden sposób nie odniosła się do jego treści, nie można mieć było wątpliwości, że dokument ten nie odpowiada prawdzie we wszystkich jego elementach.

Wprawdzie powołany protokół posiada nieczytelną datę jego sporządzenia, niemniej jego treść wskazuje, że został on sporządzony najwcześniej 25 sierpnia 2015 roku, tj. w dniu, w którym przekazano pomieszczenia S. Kameralnej firmie (...). Protokół ten, poza wskazaniem na konieczność wykonania listew przypodłogowych i cokolików – po zakończeniu prac przez inny podmiot – potwierdza prawidłowe wykonanie prac przez powoda oraz dokonanie ich odbioru przez komisję. Przede wszystkim zaś, powód został w nim wskazany jako wykonawca podłóg.

Protokół ten dotyczy wszystkich podłóg wykonanych przez powoda na rzecz pozwanej (...) Z. - w S. Kameralnej, Galerii (...) z Balkonem, co jednoznacznie potwierdza zakres prac objętych tym protokołem. Protokół też wskazuje skład komisji dokonującej odbioru i status poszczególnych jej członków. Pod opisywanym protokołem, szczegółowo odnoszącym się do stanu wykonanej podłogi we wszystkich wymienionych powyżej pomieszczeniach, podpisali się Z. S. z ramienia (...) (został określony mianem inspektora nadzoru), A. G. - występowała jako przedstawiciel (...) Z., A. K. jako kierownik budowy oraz powód jako wykonawca. Oczywiście jest, że osoby podpisane pod powołanym protokołem miały świadomość takiej właśnie roli powoda w omawianym przedsięwzięciu.

Zawarte w protokole odbioru stwierdzenie o wykonaniu prac w pełnym zakresie projektowym, a przede wszystkim określenie powoda mianem wykonawcy, przy uwzględnieniu charakteru tego dokumentu nakazuje uznanie, że dokument ten potwierdza nie tylko wykonanie przez powoda posadзки drewnianej w pomieszczeniach (...) Z., ale również to, że powód kładąc posadzkę występował jako ich wykonawca, a nie pracownik spółki (...), jak również że w taki sposób był traktowany przy ustalaniu zakresu prac objętych omawianym protokołem odbioru (art. 231 k.p.c.)

Dowody z przedłożonych przez pozwaną Operę na Z. faktur VAT wystawionych przez spółkę (...) oraz dowody uiszczenia należności objętych tymi fakturami, jak również z pisma kierowane przez pozwaną Operę na Z. do spółki (...), zawierające informacje o dokonaniu płatności bezpośrednio na rachunki innych podwykonawców oraz potrąceniu ich z wynagrodzenia za roboty, okazały się nieprzydatne dla ustalenia okoliczności istotnych w sprawie.

Ocena prawna.

Powód wywodził swoje roszczenie w stosunku do pozwanej (...) Z. z art. 647¹ § 5 k.c. w zw. z art. 647¹ § 2 k.c. Zgodnie z tą regulacją wykonawca zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor ponoszą solidarną odpowiedzialność w zakresie zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę. Powyższy przepis wprowadza ustawową odpowiedzialność za cudzy dług. Inwestor na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. zostaje obciążony odpowiedzialnością za realizację umowy, której nie jest stroną.

Zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c. do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą (podobnie przez podwykonawcę z dalszym podwykonawcą) wymagana jest zgoda inwestora (wykonawcy). Jeżeli inwestor (lub wykonawca), w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą (przez podwykonawcę z dalszym podwykonawcą) lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącą wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Z powołanej regulacji wynika, że do pociągnięcia inwestora do solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą wobec podwykonawcy (czy z podwykonawcą wobec dalszego podwykonawcy) w zakresie jego wynagrodzenia wymagana jest zgoda na zawarcie umowy pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą. W odniesieniu do samej formy wyrażenia tej zgody za ugruntowane należy uznać stanowisko, że może być ona udzielona w każdy sposób, który dostatecznie ją uzewnętrznia (art. 60 k.c.).

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że określony w art. 647¹ § 2 k.c. wymóg przedstawienia inwestorowi umowy z podwykonawcą lub jej projektu wraz z odpowiednią dokumentacją odnosi się wyłącznie do przypisania milczeniu tych osób określonego w tym przepisie znaczenia, to jest zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą. Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie daje podstaw do rozszerzenia wymagań dotyczących milczenia inwestora na wypadki, w których zgoda jest wyrażona w sposób czynny. Wypadki te nie zostały w art. 647¹ k.c. uregulowane, co przemawia za zastosowaniem do nich zasad ogólnych (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 roku, III CZP 6/08 i powołane tam orzeczenia).

Wyjaśnić tu należy, że zgoda inwestora jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia, decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora i wykonawcy w zakresie wypłaty wynagrodzenia, są mu znane, albo z którymi miał możliwość zapoznania się. Inwestor nie musi znać treści całej tej umowy lub jej projektu, a znajomość istotnych postanowień umowy, decydujących o zakresie jego odpowiedzialności, nie musi pochodzić od wykonawcy czy podwykonawcy, może mieć dowolne źródło i nie musi być ukierunkowana na wyrażenie zgody na zawarcie umowy podwykonawczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6.10.2010 roku, II CSK 210/10).

Zgoda inwestora, która może być wyrażona również konkludentnie, na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcą, będzie mogła być uznana za skuteczną, i to wyrażoną w sposób czynny, wówczas, gdy inwestor ma wiedzę o istotnych elementach tej umowy, tzn. o przedmiocie prac, jakie ma wykonać podwykonawca oraz o przysługującym mu wynagrodzeniu. Te elementy kreują zakres jego solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17.12.2009 roku, I ACa 874/093).

Z tego co powiedziano wyżej wynika, że brak oficjalnego zgłoszenia powoda jako podwykonawcy przed dniem 18 sierpnia 2015 roku nie wyłącza stwierdzenia, że pozwana (...) Z. powzięła informację o tej roli powoda, a także o zakresie udzielonego mu zlecenia.

Uwzględniając cel ochrony podwykonawców, któremu służy art. 647¹ § 2 k.c., ale także ochronę inwestora, można przyjąć, że zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą występuje, jeżeli inwestor mając świadomość uczestnictwa podwykonawcy w procesie budowlanym przynajmniej ma możliwość zapoznania się z umową i z zakresem robot zleconych podwykonawcy. Nadto, przy ocenie takiego zachowania ujawniającego wolę dokonania czynności prawnej przez osobę prawną należy uwzględniać nie tylko zachowanie osób powołanych z mocy ustawy do reprezentacji, ale także innych osób upoważnionych do podejmowania czynności faktycznych i prawnych w imieniu i na rzecz tej osoby (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 14 kwietnia 2015 roku, I ACa 121/15). Jeżeli więc inwestor uzyskał w ten sposób wiedzę w przedmiocie udziału podwykonawcy w procesie budowlanym i nie zakwestionował ani samego faktu posłużenia się podwykonawcą, ani jakości prac, które ten wykonał, to tym samym per facta concludentia wyraził zgodę na zaangażowanie podwykonawcy w proces budowlany, a przez to przyjął odpowiedzialność za jego wynagrodzenie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 kwietnia 2016 roku, I ACa 1138/15). Akceptacja ze strony inwestora obecności konkretnego podmiotu na budowie i wykonywanie przez niego prac nie może być potraktowana inaczej jak wyrażenie zgody na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcą. Zgoda ta może być wyraźna bądź dorozumiana, wyrażona przed zawarciem, w trakcie zawierania albo nawet po zawarciu umowy z podwykonawcą. Wybór chwili udzielenia zgody nie wpływa na granice odpowiedzialności inwestora.

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że pozwana (...) Z., poprzez jej przedstawicieli, zdawała sobie sprawę z tego, że powód jest podwykonawcą spółki (...) w zakresie wykonania posadzki drewnianej w konkretnych pomieszczeniach Opery.

Zwrócić przy tym należy uwagę, że ani przedstawiciele pozwanej ani też osoby zarządzające pozwaną nie dążyły do tego, by zapoznać się z umową łączącą generalnego wykonawcę z powodem, choć możliwość taka niewątpliwie występowała. Pozwana mogła nieskrępowanie poczynić ustalenia co do podstawy wykonywania prac przez powoda. Winna to uczynić zwłaszcza wobec widocznego udziału powoda w procesie wyboru rodzaju posadzki oraz jej układania, zwłaszcza, że powód nie tylko montował posadzkę w pomieszczeniach Opery, ale również dostarczał materiał na tą posadzkę. O zastosowanym materiale dyskutowano na spotkaniach, powód przedstawiał próbki, a więc tylko od wyboru pozwanej zależało, czy zażąda umowy będącej podstawą wykonywania robót przez powoda, przez co uzyska pełną informację co do szczegółowych postanowień tej umowy we wszystkich istotnych aspektach, tak, żeby znać postanowienia decydujące o zakresie jej solidarnej odpowiedzialności z wykonawcą wobec podwykonawcy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 grudnia 2011 roku, VI ACa 690/11). Żądania takiego pozwana nie wystosowała, natomiast – co jest niewątpliwie w świetle protokołu odbioru oraz pozostałych przeprowadzonych dowodów – podwykonawstwo to akceptowała, a wykonane roboty przyjęła.

Akceptacji powoda jako podwykonawcy w żaden sposób nie przeczy sprzeciw pozwanej zawarty w piśmie skierowanym do spółki (...) w dniu 26 sierpnia 2015 roku. Sprzeciw ten został złożony w takiej fazie realizacji prac przez powoda, że nie sposób uznać, by niweczył on jego podwykonawstwo. Ponieważ pozwana wiedziała o podwykonawstwie powoda i jego zakresie, jej przedstawiciele oraz przedstawiciel inżyniera kontraktu kontaktowali się z powodem w celu uzgodnienia kwestii technicznych wykonywanej podłogi, stąd późniejsza - już pod sam koniec robót – odmowa przyjęcia zgłoszenia powoda jako podwykonawcy, nie może skutkować wyłączeniem odpowiedzialności pozwanej (...) Z. na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Zwraca przy tym uwagę brak jakiegokolwiek uzasadnienia tej odmowy w piśmie z dnia 26 sierpnia 2015 roku.

Nie można podzielić także argumentacji pozwanej, że jej odpowiedzialność na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. nie zachodzi z uwagi na to, że powód wykonywał pracę na podstawie umowy o dzieło. Abstrahując od kwalifikacji umowy zawartej pomiędzy powodem a spółką (...) należy stwierdzić, że dyspozycją powołanego wyżej przepisu objęte są nie tylko umowy o roboty budowlane, ale także te, na podstawie których podwykonawcy wykonują elementy danego zamówienia inwestycyjnego. Ochroną w ramach powyższego przepisu są więc objęci również podwykonawcy spełniający swoje usługi na podstawie umowy o dzieło. Z odwołania się w tym przepisie do robót budowlanych wykonywanych przez podwykonawcę należy jedynie wywieść wymaganie, aby rezultat świadczenia podwykonawcy

spełnionego na podstawie umowy z wykonawcą składał się na obiekt stanowiący przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach zawartej z inwestorem umowy o roboty budowlane (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 listopada 2014 roku, I ACa 1064/14). Taka sytuacja niewątpliwie miała miejsce w niniejszej sprawie.

Reasumując, wobec wiedzy pozwanej o podwykonawstwie powoda, wyrażonej w sposób czynny, pozwana ponosi odpowiedzialność solidarną z wykonawcą – spółką (...), zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. Pozwana nie kwestionowała kwoty dochodzonego przez powoda wynagrodzenia, toteż należało zasądzić je zgodnie z żądaniem pozwu, co jest nadto zgodne z treścią umowy powoda ze spółką (...).

W zakresie odsetek należało mieć na uwadze, że termin płatności wiązał nie tylko (...) spółkę z o.o. w S., ale także pozwaną Operę na Z., zwłaszcza, że ta pozwana знаła datę zakończenia prac przez powoda, mogła też uzyskać wiedzę na temat reguł płatności wynagrodzenia powoda. Stąd należało zasądzić odsetki od dnia następnego po dniu wymagalności wskazanym przez powoda z tym zastrzeżeniem, że termin płatności faktury z 6 sierpnia 2015 roku przypadł na dzień wolny od pracy, co nakazuje, zgodnie z przepisem art. 115 k.c., uznanie, że termin ten upłynął dnia następnego. W konsekwencji Sąd w punkcie I sentencji wyroku zasądził od pozwanej na rzecz powoda żadaną przez niego kwotę 118.573,89 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 46.600,00 złotych od dnia 18 września 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku, 71.973,89 złotych od dnia 2 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku, a w punkcie II oddalił powództwo w pozostałej części, to jest co do odsetek za jeden dzień.

W punkcie III sentencji wyroku orzeczono o kosztach procesu należnych powodowi od pozwanej (...) Z., stosownie do art. 108 § 1 k.p.c. w zw. 98 § 1 k.p.c., a więc przy uwzględnieniu zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Z uwagi na to, że powód wygrał sprawę niemal w całości, również w całości, zgodnie z art. 100 k.p.c. (zdanie drugie), należał mu się zwrot poniesionych przez niego kosztów. Na koszty powoda, reprezentowanego przez zawodowego pełnomocnika, złożyło się wynagrodzenie jednego pełnomocnika stosownie do art. 98 § 3 k.p.c. w kwocie 3600 złotych, którego wysokość została ustalona na podstawie mającego zastosowanie w sprawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013., poz. 1348 ze zm.), koszt opłaty skarbowej za udzielenie pełnomocnictwa procesowego w wysokości 17 zł oraz koszt opłaty od pozwu w kwocie 5.929 złotych.

Ze względu na uprzednie wydanie wyroku zaocznego w stosunku do pozwanej spółki (...), w punkcie IV orzeczono o solidarnej odpowiedzialności pozwanych w zakresie punktów I i III wyroku.